

Stimuleringsbudget emissiebeperking open teelten en veehouderij: voortgangsbericht

Om het terugdringen van de emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen uit de open teelten en veehouderij te stimuleren, te ondersteunen en aan te jagen heeft de Uniecommissie Waterketens en Emissies (CWE) in januari 2023 ingestemd met het verlengen van het Stimuleringsbudget Emissiebeperking Open Teelten & Veehouderij tot en met 2027 waterschapsbudget beschikbaar te stellen.

Het jaarlijks beschikbaar budget beslaat € 280.000,- en wordt opgebracht door de gezamenlijke waterschappen. De Unie zorgt voor de facturering en de STOWA beheert het stimuleringsbudget namens de waterschappen. Uit het Stimuleringsbudget kan een financiële bijdrage worden gegeven aan projecten en/of initiatieven gericht op de vermindering van emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen uit de open teelten en de veehouderijsector en/of het verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater bij deze sectoren.

Het gaat om projecten, initiatieven en pilots gericht op:

- het uitvoeren van onderzoek in de agrarische praktijk;
- eerste toepassingen van innovatieve technieken in de praktijk;
- het verder uitrollen van in onderzoek opgedane kennis en ervaringen naar de dagelijkse agrarische praktijk;
- bevorderen waterbewust ondernemen door agrariërs.

Met het instellen van het Stimuleringsbudget worden de waterschappen ontzorgd. De aanvragen voor een waterschapsbijdrage aan projecten worden centraal, via een met waterschappen bemenste beoordelingscommissie, beoordeeld. Jaarlijks wordt de voortgang gerapporteerd aan de Uniewerkgroep en Uniecommissie Waterketens en Emissies (WWE en CWE).

Voor meer informatie over het stimuleringsbudget, de criteria waarop de aanvragen voor een financiële bijdrage worden beoordelend en de overige voorwaarden zie:

<https://www.stowa.nl/onderwerpen/waterkwaliteit/realiseren-van-ecologische-waterkwaliteitsdoelen-krw-0>

Stand van zaken – resultaten t/m 2023

Het Stimuleringsbudget voorziet in een behoefte. Waterschappen worden ontzorgd. Aanvragen worden bij één loket ingediend en door een beoordelingscommissie met vertegenwoordigers van de waterschappen beoordeeld. Het budget van €280.000 euro per jaar is voldoende gebleken. In totaal krijgen tot nu toe 20 projecten van de 43 aanvragen een financiële bijdrage. Daarmee is een bedrag gemoeid van €960.474,- euro.

Het gaat om een brede mix van projecten verspreid over de verschillende agrarische sectoren. Inmiddels zijn er 13 projecten afgerond. Dit heeft verschillende resultaten opgeleverd: een aantal praktische tools voor schoner water, nieuwe inzichten op het gebied van monitoring en handvatten voor kennisdeling. Praktische tools die met hulp van dit stimuleringsbudget ontwikkeld zijn, zijn (1) een zelfsturende klep, die water uit de voeropslag van melkveehouders analyseert en scheidt, (2)

nutriëntencatchers voor akkerbouwpercelen, die nutriënten vasthouden en (3) bacterieculturen die een breed scala aan GBM in afvalwater kunnen afbreken. Op het gebied van monitoring is ontdekt dat UV-254 een goede gidsparameter is om erfemissie in de melkveehouderij te kwantificeren en dat dit gemeten kan worden met de I:Scan en Horticulture. Daarnaast is het monitoringssysteem BOS in de lelyteelt getest, wat resulteerde in een lager aan bespuitingen tegen Botrytis. Tenslotte zijn er verschillende handreikingen, tools en protocollen ontwikkeld om kennis over emissie bij agrariërs te vergroten. Dit betreft de handreiking 'Aanleg agrarische wasplaatsen', de protocollen 'Nagenoeg gesloten erf' en 'Nagenoeg gesloten perceel', de 'Erfemissiescan' en de 'Perceelsemissiescan' en de opschaling van het 'Bedrijfsbodemenwaterplan'.

Praktische tools voor schoon water:

- **Zelfsturende klep:** met een sensor wordt het water dat uit de voeropslag (melkveehouderij) stroomt geanalyseerd. Schoon water gaat de sloot in en perssap wordt opgevangen. Emissiearme voeropslag blijkt praktisch haalbaar. Er wordt nog gewerkt aan verbetering van de sensoren, maar de klep werkt. (Broos Water)
- Er wordt geëxperimenteerd met het **biologisch verwijderen van gewasbeschermingsmiddelen** uit afvalwaterstromen. Uit het labonderzoek blijkt dat een bacteriecultuur in staat is een breed scala aan GBM af te breken. Verschillende GBM zijn meer resistent tegen biologische afbraak. Hiervoor wordt gezocht naar oplossingen. (Broos water)
- Ontwerpen, aanleggen en monitoren van **nutriënten catchers** in de akkerbouw. Resultaten nog niet bekend. (Greenport Noord-Holland Noord).

Monitoring:

- **UV-254** blijkt een **goede gidsparameter** te zijn om erfemissie in de melkveehouderij representatief en betrouwbaar te kwantificeren. Met 2 sensoren is dit betrouwbaar online te meten (**I:Scan en Horticulture**). (Werkgroep Erfemissies)
- Een waarschuwingssysteem voor Botrytis bestrijding in de lelyteelt (**BOS**) is in de praktijk getest. Telers zijn hierdoor kritischer gaan nadenken over bespuitingen tegen Botrytis. Hierdoor worden die beperkter ingezet (CLM)

Kennisdeling / inzicht verkrijgen:

- De werking en het nut en de noodzaak van **wasplaatsen voor GBM** is extra onder de aandacht gebracht. De handreiking 'Aanleg agrarische wasplaatsen' is in ontwikkeling. (LTO NL en Cumela)
- Er is een protocol opgesteld voor een nagenoeg gesloten erf en gesloten perceel in de akkerbouw. Met dit protocol kunnen akkerbouwers laten zien dat ze schoon werken en worden emissierisico's voor hen inzichtelijk. (BO Akkerbouw)
- Er is bijgedragen aan de opschaling van het bedrijfsbodemenwaterplan (adviestool van NMI) van Brabant naar heel Nederland. Het plan brengt in beeld waar boeren welke stappen kunnen zetten om de waterkwaliteit te verbeteren. (NMI)
- Er is een erfemissiescan en perceelsemissiescan ontwikkeld. Deze wordt veelvuldig gebruikt door agrariërs. Ze zijn een verplicht onderdeel van de VVAK-certificering geworden. Ook zijn er toolboxkaarten ontwikkeld voor erfbetreders (CropLife NL, CLM e.a.)

Geen (duidelijk) resultaat:

- Er is bijgedragen aan verduurzaming van de maisteelt in brede zin. Er zijn verbeteringen doorgevoerd in de mechanisatie voor chemievrije teelt met minimale grondbewerking. (WUR Open Teelten & Louis Bolk Instituut).